

SMS Frundsberg gőzkorvett, ágyúaszád (1873-1905-1920)

Utóbb átnevezték **ZLARIN**-ra, majd **KRIVOSIJE**-re. A Monarchia hajóinak jelzése az SMS előtt a H.M. volt. (Testvérhajója az SMS Zrínyi és az.)

Vízkesztorítás: 1340,00 t¹⁹⁷² (máshol 1353 hosszú tonna, 1375 tonna¹⁹⁷³, vagy 1200 - 1290 tonna¹⁹⁷⁴)
1446,18 t teljes felszereléssel

Hossza: legnagyobb hossza 69,08 m (lh) (226 láb 8 hüvelyk)
egyenesek között 59,11 m (pp) (187 láb)
vízvonalon 57,13 m (vv)

Szélesség: 10,46 m (máshol 10,45 m, 33 - 34 láb 3 hüvelyk)

Merülés: 5,00 m teljes felszereléssel (16 láb 5 hüvelyk)
(Máshol a merülése elől 14 láb, merülése hátul 96 láb 3 hüvelyk.)¹⁹⁷⁵
Merülés változás: 1 cm = 5,14 t

Oldalmagasság: 18 láb 3 hüvelyk

Meghajtása: 1 db vízszintes, 2 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép
4 db kazán

Összsúly a kazánvívvel együtt: 210 t

1 db Griffith 2, szárnyú fix hajócsavar, 4,11 m átmérővel

3 árboc, barkvitorlázat. Erwin Sieche és Ferdinand Bilzer történészek sloop-nak írja határozza meg a vitorlázatát. Vitorlafelület: 1638,9 m², később 1543,5 m².

Ez a korvett egy korábban a Kriegsmarine-ben nem használt kötélzetrendszert hordoz (Banks-kötélzet), nevezetesen az alsó és a másodlagos árbocok Bessemer acélból készültek.¹⁹⁷⁶

Teljesítménye: 1261 LE (máshol 1000 LE, 750 kW, a sajtóban 230 LE szerepel¹⁹⁷⁷)

Hatótávolság: 1200 tmf teljes erővel

Sebesség: 11,20 csomó (20 km/h), 86-os fordulatszámnál teljes erővel
8,64 cs félerővel
1891-ben: 9,8 csomó
Vitorlával: 11 csomó

Személyzete: 1873-ban: 203 - 208 fő.

1877-ben: 210 fő.

1896-ban: 23 (közöttük 11 tengerészcadét) + 193 fő.

Fegyverzet 1873-tól:

4 db 15 cm-es (24 fontos, 5,9 hüvelyk) Wahrendorf öntöttacél hátultöltős löveg

2 db 7 cm-es (2,8 hüvelyk) Uchatius löveg

2 db 2,5 cm-es (1 hüvelyk) szórólöveg

¹⁹⁷² Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-09-02 / 243. szám

Neue Freie Presse, Juli 1871-07-01

¹⁹⁷³ https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Frundsberg

¹⁹⁷⁴ Die Presse, November 1873-11-06

¹⁹⁷⁵ Neue Freie Presse, Februar 1874-02-08

¹⁹⁷⁶ Neue Freie Presse, Februar 1874-02-08

¹⁹⁷⁷ Neue Freie Presse, Juli 1871-07-01

Fegyverzete 1877-ben: 6 ágyú , 89 karabély, 50 revolver, 57 kard

Fegyverzete 1892-től:

2 db 15 cm-es (5,9 hüvelyk) löveg

4 db 9 cm-es (3,5 hüvelyk) löveg

1 db 7 cm-es csónaklöveg

2 db 4,7 cm-es (1,9 hüvelyk) Hotchkiss gyorstüzelő löveg, percenként 200 lövést tud leadni.¹⁹⁷⁸

Csónakok: 1 db III. oszt. gőzbárka, 1 db IV. oszt. bárka, 1 db III. oszt. kutter, 1 db III. oszt. mentőkutter, 1 db III. oszt. gigg, 1 db jollboot, 1 db jolle. 1 db kiscsónak.

Horgonyok: 6 db Admirális típusú horgony:

2216 kg, 2211 kg, 2011 kg, 478 kg, 290 kg, 161 kg.

Épült: Navale Adriatico, Stabilimento Technico Triestino – Trieste – San Marco

1870.08.01-én I. Ferenc József császár jóváhagyta az építését és a nevét is.

1871 áprilisában már a tervek elkészülhettek. A hajó alacsony oldalfalú.¹⁹⁷⁹

Építés költsége: Az építés költségeit 1 647 000 forintra becsülik; 1871-re 180 000 forintot különítettek el; 1872-re ideiglenesen 338 200 forintot különítettek el, ezzel az összeggel az építés hozzávetőlegesen befejezhető.¹⁹⁸⁰ A hajótest 518 000 forint, míg a hajó gépei és felszerelése 1 129 000 forint.

Építés kezdete: 1871.06.19.

Hajógerinc lefektetése: 1871.08.22.

Vízrebocsátás: 1873.02.11-én kedden reggel 9 órakkor.¹⁹⁸¹ (1873.02.08-án a rossz időjárás miatt a vízrebocsátás elmaradt.)¹⁹⁸²

Hadrendbe állt: 1873.10.10.¹⁹⁸³

Vegyes építésű hajó, vasbordázat, kétrétegű teakfa palánkozat és az árboctörzs acélból készült. Jó tengerállóság gőz és vitorlák alatt egyaránt.

Sloop vitorlázat.¹⁹⁸⁴ A hajót sík fedélzettel és minimális felépítménnyel építették. Az egyetlen kormánylapát a tatba került.¹⁹⁸⁵

¹⁹⁷⁸ Gáspár Ferenc: A föld körül 4. Vitorlával Ázsia körül (Budapest, 1907) I. rész. A tenger és haditengerészet / Hadihajók vitorla-manőverei

¹⁹⁷⁹ Die Presse, April 1871-04-02

¹⁹⁸⁰ Neue Freie Presse, Juli 1871-07-01

Deutsche Zeitung, Oktober 1872-10-25

Die Presse, April 1873-04-30

¹⁹⁸¹ Deutsche Zeitung, Februar 1873-02-11

Die Presse, Februar 1873-02-13

¹⁹⁸² Deutsche Zeitung, Februar 1873-02-08

¹⁹⁸³ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹⁹⁸⁴ <https://en.wikipedia.org/wiki/Sloop-of-war#/media/File:Brig3.png>

¹⁹⁸⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Aurora-class_corvette

Az Aurora, Frundsberg és a Zrínyi korvett nem gyorsjáratú hajónak lett tervezve. Ezeket a hajókat kifejezetten ágyúaszádok pótlására építették, és különösen alkalmasak a Levante-i járőrszolgálatra.¹⁹⁸⁶

1871.

„Rövid idővel ezelőtt a Laudon fregatté és a Frundsberg naszád építése adatott ki. Az elsőnél 30.000, a másodiknál 32.600 írttal többet kért a fiumei gyár, mint a triesti. Ezen összegekért azonban a tengerészeti osztály nem akarta a felelőséget elvállalni. A tengerészeti osztálynak tudomására jutott, hogy Fiumében a hajótest építésére szükséges műhelyek is fel fognak állíttatni. A tengerészeti osztály ezt örömmel üdvözli és kötelességének fogja tartani a fiumei hajógyár felvirágzását a lehetőség szerint előmozdítani.”¹⁹⁸⁷

1872.

A „Frundsberg” és az „Aurora” ikerkorvettek is építés alatt állnak. Az egyik (módosított) csupasz bordákat mutat, míg a másik már részben előrehaladottabb az építésben.¹⁹⁸⁸

(Új hadihajó.) A trieszti hajógyárban épített „Erzherzog Albrecht” páncélozott csatahajót e hónap 14-én sikeresen vízre bocsátották. Ez az első a kontinensen, amelyet a legújabb angol hajótest-rendszer szerint építettek, így ha a hajótest szivárog, csak az egyik hajórekeszt kell vízzel feltölteni. Jelenleg építés alatt áll a „Custozza” kazamatát, a „Radetzy” és „Laudon” fregattok, valamint az alacsony oldalú „Frundsberg” és „Aurora” korvettek.¹⁹⁸⁹ Nem tudom, hogy a fent nevezett hajóknál, alkalmazták-e a rekeszes megoldást.

1873.

1873 áprilisában még építés alatt állt.¹⁹⁹⁰

A "Frundsberg" korvett, amely jelenleg a "Navale Adriatico" társaság S. Marco hajógyárában van, néhány napon belül vitorlát bont, és a már elindult "Radetzky" fregattal Polába, a felszerelését befejezzék.¹⁹⁹¹

1873.10.16-án hajózott be Polába Triesztből.

A Császári és Királyi Vízrajzi Hivatal, a Polai Haditengerészeti Könyvtár által kiadott „Közlemények a Tengerészeti Ügyek Területéről” („Mittheilungen aus dem Gebiete des Seewesens”) című folyóirat 9. és 10. száma. Ez a folyóirat, az egyetlen németül megjelenő műszaki-tengerészeti folyóirat, mindent bemutat, amit tudni érdemes a tengerészeti tudományágak és segédtudományok fejlődéséről, eredeti cikkeket és jelentéseket közöl a Császári és Királyi Haditengerészet tudományos osztályaitól. Ebben a kötetben a Frundsberg és az Aurora árbocáról írnak.¹⁹⁹²

1874.

1874.01.15-én felszerelték és beosztották a Hajórajhoz.

Az alacsony oldalú „Frundsberg” korvett, amelyet tavaly (1873) októberben érkezett Triesztből Polába, várhatóan még ma tengerre szállhat, és spanyol vizekre indul, mivel felszerelése már befejeződött.¹⁹⁹³

1874.02.04-én Polából Spanyolországba indult az ott kitört zavargások miatt.

¹⁹⁸⁶ Deutsche Zeitung, Mai 1874-05-19

¹⁹⁸⁷ A Hon, 9. évfolyam, 1871-07-01 / 149. szám

¹⁹⁸⁸ Die Presse, April 1872-04-28

¹⁹⁸⁹ Innsbrucker Nachrichten, April 1872-04-30

¹⁹⁹⁰ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1873-04-20

¹⁹⁹¹ Neue Freie Presse, August 1873-08-12

¹⁹⁹² Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1873-11-02

¹⁹⁹³ Deutsche Zeitung, Januar 1874-01-27

1874.02.06-10-e között Gravosa következett.

1874.02.16-19.-én Palermo-ban járt.

1874.03.04 – 1874.04.07-ig Barcelonában volt.

Jelenleg spanyol vizeken tartózkodik a „Fasana” korvett és a „Velebich” ágyúaszád, valamint a „Frunndsberg” korvett és a „Kaiser” kazamatahajó.¹⁹⁹⁴

Barcelona előtt 1874.03.28-29 én az SMS Kaiser-rel együtt lögyakorlatot tartott.¹⁹⁹⁵

1874.04.07-én a Frunndsberg, a Kaiser és a Fasana együtt futott ki egy kétnapos taktikai manőverezésre.

1874.04.10-16-án Cartagena-t kereste fel.

1874.04.16-19-én Porman-nál állt meg.

1874.04.22-25-én Alicante-ban horgonyzott.

1874.04.27 – 1874.05.09/13-között Valencia-ban (Grao) kötött ki. Ott a csőcselék május 3-én éjszaka, 4-én hajnalban megtámadta az osztrák-magyar követséget.¹⁹⁹⁶

A támadás hallatán Eduard Germonig parancsnok, aki a „Frunndsberg” korvetttel éppen elhagyta volna a Valenciától fél órányira fekvő Grao kikötőjét, és Barcelona felé tartott volna, leállította az indulási előkészületeket, és az első tisztjével, Paul Frankl hadnaggyal együtt a valenciai konzulhoz, majd vele együtt a tartomány főkapitányához ment.¹⁹⁹⁷ A támadás után a hajó Grao di Valencia-ban volt.

A sajtó szerint 1874.05.05-én Cadix-ban volt.¹⁹⁹⁸ A sajtó itt tévedett.

1874.05.15-18-án Tarragona-nál (Spanyolország) vetett horgonyt.

1874.05.19 – 1874.07.10-között ismét Barcelona-ban állomásozott.¹⁹⁹⁹

1874.07.11-14-én Grao di Valencia-ban volt, ahol tüzérségi lögyakorlatot tartott.

1874.07.17-21. között visszatért Barcelonába. Az SMS Frunndsberg az SMS Kaiser-rel együtt hajózott ki.²⁰⁰⁰ Az SMS Frunndsberg végül egyedül vitorlázott Szardínia déli vizeihez, majd áthaladt a Messinai-szoroson.

1874.07.29 – 1874.08.03-án Messina-t kereste fel.

1874.08.11-15-én Gravosa következett.

1874.08.19-én érkezett vissza Polába.

1874.09.05-én Polában volt.

1874 szeptemberében áthajózott a Muggia-öbölbe (Trieszt), majd 1874.09.07-én ismét elhagyta Triesztet és Fasanába indult, ahol, mint ismeretes, a szokásos tüzérségi gyakorlatra.²⁰⁰¹ Ott az SMS Kaiser is jelen volt.

1874.09.18-án a hajórajjal együtt a Muggia-öbölben (Trieszt) volt.²⁰⁰²

A Radetzky, Dandolo, Frunndsberg és a Dalmat alkotta kötelék Triesztből Raguzába hajózott. Taktikai szállítási műveleteket végeznek ott, és ezekhez a műveletekhez a Möve propelleres szkúnert is bevetik.²⁰⁰³

1874 októberében az aktív flottakötélék tagja.²⁰⁰⁴

¹⁹⁹⁴ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1874-03-01

¹⁹⁹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Frunndsberg

¹⁹⁹⁶ Die Presse, Mai 1874-05-21

¹⁹⁹⁷ Deutsche Zeitung, Juni 1874-06-13

¹⁹⁹⁸ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1874-05-17

¹⁹⁹⁹ Neue Freie Presse, Juni 1874-06-13

Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1874-06-21

²⁰⁰⁰ Die Presse, Juli 1874-07-15

²⁰⁰¹ Die Presse, September 1874-09-10

Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1874-09-13

²⁰⁰² Die Presse, September 1874-09-22

²⁰⁰³ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1874-09-27

²⁰⁰⁴ Die Presse, Oktober 1874-10-31

1874.11.23-án kifutott Muggiából a Messina-csatorna felé, hogy segítsen a partra sodródott Saida hadibrigg (nem tévesztendő össze a Saida korvettel) legénységének. A Muggia – Messina távot 88 óra alatt tették meg a mentőhajók.²⁰⁰⁵

1874.11.27 – 1874.12.06-án Messina-ban (Szicília) volt a Triest lapátkerekes gőzössel, hogy elszállítsák a Saida legénységét és mind azt, ami menthető a hajóról.²⁰⁰⁶ Az olaszok sokat segítettek a bajba jutott legénységnek. A Saida brigg helyszínen maradt roncsait a Monarchia megbízottai értékesítették.²⁰⁰⁷ A kormánykereket 5120 frankkért adták el.²⁰⁰⁸

1874.12.14-én befutott Polába. A legénység mellett megmentették az ágyúkat és több felszerelési tárgyat.²⁰⁰⁹

„»Ő felsége brigjét »Sajdá«-t tegnap, midőn jó északnyugati széllel a lipari szigetek felől a messinai szoros irányában vitorlázott, a szoros előtt nagy nyugati vihar érte utol. A hajónak nem sikerült a tengerparttól távol tartani magát. Este 7 órakor a legalkalmasabb ponton horgonyt vetettek ; mialatt azonban a vitorlákat leszedték, hogy a hajónak az ellenállást a vihar ereje ellen megkönnyítsék, a hajó a part felé tartott, és tizedfél órakor megfeneklett. A legénység kénytelen volt a hajót elhagyni és Schmirchich matróz kivételével teljes számmal megmentetett.« Triesztből »Frundsberg« corvette indult el Scyliába, hogy a legénységet befogadja és a hajó megmentését lehetőleg támogassa.»²⁰¹⁰

„A „Frundsberg” ruhát, pénzt és élelmiszereket visz a megmenekülteknek.»²⁰¹¹

1875.

1875.01.08-án kifutott Muggiából a Szamotraki (Szamothraké) szigetére induló régészeti expedíció segítségére. A levantei vizekre indult kötelék az SMS Radetzky fregattból, az SMS Kaiser kazamatahajóból és az SMS Frundsberg korvetből áll.²⁰¹²

Jelentés a Szamothraké melletti expedícióról. Egy magánlevélből a következőket tudjuk meg: Jelenleg Szamothraké szigetének híres régiségeinek részletes felmérése folyik, melyet osztrák tudósok végeznek a Levante századunkhoz tartozó "Frundsberg" korvett segítségével. A korvett még nem érkezett meg Szalonikibe az Égei-tengeren tavaly júliusban végzett járőrözése során, amikor távirati utasítást kapott, hogy Szamotrakéba hajózzon. Ott találta a Szamothraké felmérésére vonatkozó utasításokat. Ezen utasítások szerint a hajó körülbelül négy hétig vesz részt a munkában. A hajó egyik tisztjét, Ritter von Becker hadnagyot jelölték ki a topográfiai felmérésre. A szakértő régészek a Dardanellákban voltak, és ott vették fel őket. Szamothraké (a trák Szamosz, török Semenderek), egy 3 négyzetmérföldes sziget, amely Trákia partjainál fekszik, egy magas hegységből áll, néhány termékeny völgyel. A sziget jelenleg nagyon romos állapotban van. Az ókorban azonban már az ókortól híres volt a misztériumokról, amelyeket ott ünnepeltek, valószínűleg orgiasztikus módon, a Cabiri nevű titokzatos istenségek tiszteletére.²⁰¹³

1875.01.14-16-án Lissa-t kereste fel.²⁰¹⁴

1875.01.19-23-án Korfun járt.

1875.02.22-25-én a Suda-öbölben horgonyzott.

²⁰⁰⁵ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1874-12-06

²⁰⁰⁶ Budapesti Közlöny, 8. évfolyam, 1874-11-26 / 271. szám

Budapesti Közlöny, 8. évfolyam, 1874-12-01 / 275. szám

Deutsche Zeitung, November 1874-11-30

²⁰⁰⁷ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1874-12-20

²⁰⁰⁸ Neue Freie Presse, Dezember 1874-12-14

²⁰⁰⁹ Neue Freie Presse, Dezember 1874-12-14

²⁰¹⁰ Pesti Napló, 25. évfolyam, 1874-11-26 / 272. szám

Das Vaterland, November 1874-11-24

²⁰¹¹ Reform, 6. évfolyam, 1874-11-28 / 327. szám

²⁰¹² Neue Freie Presse, Januar 1875-01-09

²⁰¹³ Grazer Volksblatt, September 1875-09-04

²⁰¹⁴ Neue Freie Presse, September 1875-09-01

1875.02.28 – 1875.03.14-én Szmirnában állt meg. Ott volt az SMS Radetzky és az SMS Kaiser is. A hajók a viharos időjárás miatt kisebb javításokra szorultak.²⁰¹⁵

1875.03.19-23-én ismét Korfun volt.

1875.03.27-én megérkezett Polába.²⁰¹⁶

1875.04.08-án²⁰¹⁷ és 09-én a császári flottaszemle alkalmából²⁰¹⁸ a Fasana-csatornában tartózkodott. A császár kísérehajójaként Dalmáciába hajózott.²⁰¹⁹ I. Ferenc József 1875.04.10-én indult Polából Zarába.²⁰²⁰

1875.05.07-én az aktív hajóraj tagja Fiumében.²⁰²¹

1875.06.17-én kifutott Polából a Hajóraj kötelékébe. A sajtó szerint a Radetzky, Frundsberg és Nautilus alkotta kötelék már 1875.06.12-én elhagyta Polát.²⁰²² Más újság szerint 1875.06.13-án indultak Triesztből.²⁰²³

1875.06.24-27-én Zante-n állt meg.

1875.07.02-án Milosz következett.

1875.07.04-06-án Nauplia-ban járt.

1875.17.08-17-én Pireuszt kereste fel.

1875.07.23-26-án Volosz-ban volt.

1875.17.31 – 1875.08.03-én Szalonikiben állomásozott.

1875.08.08-15-én Szmirnában állt meg.

1875.08.18-19-én Tenedos következett.

1875.08.20 – 1875.09.24-én Csanak Kaleh-ban vetett horgonyt.

1875.09.25-30-án Pireuszban járt.

1875.10.02 – 1875.12.01-én Szmirna vizein volt.

1875.12.04-06-án Korfun állt meg.

1875.12.08-án megérkezett Polába²⁰²⁴, ahol leszerelték.

1876.

1876 februárjában kifutott Polából a Hajóraj kötelékébe.

1876.02.23-án a Frundsberg, Custoza, Radetzky és a Nautilus Triesztbe érkezett.²⁰²⁵

1876.03.17-én a fenti kötelék Triesztből Polába érkezett. 1876.03.22-én délelőtt taktikai gyakorlatot tartottak, majd visszatértek Polába. A hajók ideiglenes feladata az Adriai-öböl északi részén végzett kiképző gyakorlatok. Tagadhatatlan, hogy ez a terület túl kicsi a modern hadihajók számára, de a dalmáciai hátországba uralkodó zűrzavar miatt a századnak nem szánnak más feladatot, nehogy azt a benyomást keltsék, hogy fegyveres erőt vonultatnak fel a csatatér közelében. A jövő hét elején a "Custoza" kazamatahajó meghosszabbítja átkelését Záraig, de azonnal megfordul és a helyi vizek felé veszi az irányt, ahol a század egy ideig a Fasana-csatornát választja tartózkodási helyéül.²⁰²⁶

1876.04.02-án a flottakötelék Triesztbe érkezett.²⁰²⁷

²⁰¹⁵ Neue Freie Presse, März 1875-03-27

²⁰¹⁶ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

Die Presse, April 1875-04-01

²⁰¹⁷ Die Presse, April 1875-04-09

²⁰¹⁸ A Hon, 13. évfolyam, 1875-04-13 / 83. szám

²⁰¹⁹ Morgen-Post, März 1875-03-23

²⁰²⁰ Die Presse, März 1875-03-24

²⁰²¹ Pester Lloyd - Abendblatt, Mai, Jahrgang 22, 1875-05-07 / nr. 103

²⁰²² Wiener Sonntags-Zeitung, Januar-Juni 1875-06-13

²⁰²³ Klagenfurter Zeitung, Juni 1875-06-16

²⁰²⁴ Neue Freie Presse, Dezember 1875-12-12

²⁰²⁵ Die Presse, Februar 1876-02-26

²⁰²⁶ Neue Freie Presse, März 1876-03-22

²⁰²⁷ Das Vaterland, April 1876-04-04

1876.04.08-án a hajórajjal Fiuméba érkezett.²⁰²⁸

1876.05.03/04-én ismét Triesztben volt, majd áthajózott Polába.²⁰²⁹

1876.05.10-én Polából a Levantéra indult.²⁰³⁰ Az istriai partok előtt cirkált.²⁰³¹

1876.05.15/16-án Szmirnába érkezett, ahol szemet vételezett, majd még aznap továbbhajózott.²⁰³²

1876.05.17²⁰³³ – 1876.11.29. között Konstantinápolyban volt állomáshajó. ²⁰³⁴

1876 szeptemberében iktatták be az új szultánt, II. Abdul Hamid-ot. Az Aranyszarv öbölben a tisztelgő hajók között volt az SMS Frundsberg is.²⁰³⁵ A sajtó szerint, lehet, hogy csak 1876.12.05-én futott ki Konstantinápolyból. ²⁰³⁶ A hajó már novemberben visszatérési utasítást kapott az Adriára.²⁰³⁷

1876.12.07-08.án Paros-t (Párosz szigete) érintette.

1876.12.24-én megérkezett Polába.

Ebben az évben a sajtó szerint a legénysége 220 fő és a hajón 12 ágyú van.²⁰³⁸ A többi forrásból kiindulva, ezek túlzó számoknak tűnnek.

1877.

1877.01.29-én kifutott Polából a Hajóraj kötelékébe. ²⁰³⁹

A „Donau” korvettről szóló friss jelentések szerint a hajónak egy heves északi viharral kellett megküzdenie Canea közelében, amely során fennállt a veszélye annak, hogy partra vetődik. A hajó tengeri viselkedéséről semmi kedvező nem érkezett, az erős dülöngélő mozgások arra utalnak, hogy stabilitása riasztóan alacsony. A „Frundsberg” korvett, amely eredetileg a Levantéba tervezett hajóútra indulni, most 1877.02.02-án 20 tonna ballasztot vett fel, hogy azt a „Donau”-ra szállítsa.²⁰⁴⁰

1877.02.10-én befutott Caneába (Kréta).

1877.03.17-én Syrába érkezett.

1877.03.23-án megérkezett Pireuszba.

1877.04.24-én befutott Cavallába.

1877.05.04-én Mytilenébe érkezett.

1877.05.07 – 1877.07.24-én Szalonikben állomásozott.

1877.07.29 – 1877.08.06-án és 1877.08.07-24-én Szmirna. ²⁰⁴¹

1877.08.27 – 1877.12.22.-e között Szalonikiben állomásozott.

1877.12.24 – 1878.01.02-én Szmirnat kereste fel.

Die Presse, April 1876-04-05

²⁰²⁸ Pester Lloyd - Abendblatt, April Jahrgang 23, 1876-04-08 / nr. 81

²⁰²⁹ Neue Freie Presse, Mai 1876-05-06

Das Vaterland, Mai 1876-05-07

Militär-Zeitung, Januar-Juni 1876-05-10

²⁰³⁰ Die Presse, Juni 1876-06-04

²⁰³¹ Neue Freie Presse, Mai 1876-05-10

²⁰³² Ellenőr, 8. évfolyam, 1876-05-17 / 135. szám

Die Presse, Mai 1876-05-17

Neue Freie Presse, Mai 1876-05-17

²⁰³³ Neue Freie Presse, Mai 1876-05-18

Die Presse, Mai 1876-05-18

²⁰³⁴ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1876-07-21

Nordböhmisches Volksblatt, Januar-Juni 1876-06-09

²⁰³⁵ Neue Freie Presse, September 1876-09-06

²⁰³⁶ Die Presse, Dezember 1876-12-06

²⁰³⁷ Neue Freie Presse, November 1876-11-18

²⁰³⁸ Neugkeits-Welt-Blatt, Juni 1876-06-03

Grazer Volksblatt, Juni 1876-06-04

²⁰³⁹ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1877-01-23

²⁰⁴⁰ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1877-02-02

²⁰⁴¹ Die Presse, September 1877-09-01

Neugkeits-Welt-Blatt, Mai 1877-05-03

1878.

1878.01.03-án befutott Syrába.

1878.01.08-14-én Szmirnában volt.

1878.01.15-23-án Szalonikiben állt meg.

1878.01.25 – 1878.02.07-én ismét Szmirnában járt.²⁰⁴²

1878.02.08 – 1878.03.24-én visszatért Szalonikibe.

1878.03.27-28-án érintette Syra-t.

1878.03.30 – 1878.04.01-én Zante-ben állt meg.

1878.04.05-én visszaérkezett Polába.²⁰⁴³

1878.04.09-én leszerelték és javítási munkáknak vetették alá.²⁰⁴⁴

1879 augusztusában a fa tatárboját vasárbohra cserélték, emellett kicserélték a kazánjait is.

1879 júliusában áthelyezték a második tartalékba.²⁰⁴⁵

1880-ban egy 7 cm-es löveget szereltek fel a hajóra.

1884.

Ha összehasonlítjuk az alacsony oldalú „Zrinyi”, „Fruntsberg” és „Aurora” korvettet a hasonló, majdnem azonos méretű brit „Satellite” típusal, azt tapasztaljuk, hogy az utóbbi nyolc 15 centiméteres ágyút hordoz, 12,5 csomós sebességgel halad, és 60 emberrel kevesebb embert igényel, mint a „Zrinyi”, amelynek csak négy 15 centiméteres ágyúja van.²⁰⁴⁶

Az Aurora korvettet (korvettkapitány Bousquet) brazíliai útra szerelik fel, körülbelül 13 kikötőt fog érinteni. Mind e vizekben ez ideig ritkán fordultak meg osztrák-magyar hajók.²⁰⁴⁷

1884.08.05-én felszerelték.²⁰⁴⁸

„Újabbán a következő fahajók rendeltettek szolgálattételre: »Minerva« corvette, »Aurora« korvette, »Hum« ágyunaszád, »Fruntsberg« corvette és »Helgoland« corvette.”²⁰⁴⁹

A tervek szerint »Fruntsberg« korvett, Bousquet Viktor korvett-kapitány parancsnoksága mellett, a Vörös tengeren végig Afrika keleti partjait járja be, érintve Adent, Zanzibart, Mozambiquet és Madagaszkár több kikötőjét s talán a Delagoa-öblöt is.²⁰⁵⁰

A Fruntsberg korvett Stecher Frigyes fregattkapitány parancsnoksága alatt Kelet-Afrika partjaira megy, érintve Port Szaidot, Suezet, Dzsiddát, Szuafint, Masawah-t, Hodeidát, Ádent, Magadorót, Mombazát, Zanzibárt, Madagaszkárt és a Seychelle-szigeteket – esetleg Delagoa-öblöt.²⁰⁵¹ A hajó 1340 tonna, 230 LE és 4 löveget hordoz.²⁰⁵²

Kereskedelmi kapcsolatok a Vörös-tenger térségével és Afrika keleti partvidékével. A három hadihajó közül, amelyik nem európai kikötőkbe indultak, az S.M. "Fruntsberg" Corvette a Vörös-tengerre és Afrika partvidékére hajózott. Feladatának célja elsősorban kereskedelmi volt.

²⁰⁴² Neugkeits-Welt-Blatt, März 1878-03-01

²⁰⁴³ Das Vaterland, April 1878-04-06

²⁰⁴⁴ Militär-Zeitung, Januar-Juni 1878-04-13

²⁰⁴⁵ Militär-Zeitung, Juli-Dezember 1879-07-09

²⁰⁴⁶ Neugkeits-Welt-Blatt, Juli 1884-07-04

²⁰⁴⁷ Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-07-20 / 199. szám

²⁰⁴⁸ Neue Freie Presse, Juni 1884-06-23

²⁰⁴⁹ Nemzet, 3. évfolyam, 1884-08-08 / 696. szám

²⁰⁵⁰ Fővárosi Lapok 1884-08-24 / 198. szám

Neue Freie Presse, August 1884-08-24

²⁰⁵¹ Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-09-02 / 243. szám

Pesti Hírlap, 6. évfolyam, 1884-08-24 / 234. szám

Pesti Napló, 35. évfolyam, 1884-08-24 / 234. szám

Wiener Allgemeine Zeitung, August 1884-08-29

Volkswirtschaftliche Wochenschrift, Juli-Dezember 1884-08-22

²⁰⁵² Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-09-02 / 243. szám

Ennek érdekében a hajót általános kereskedelmi és kereskedelempolitikai megfigyelési utasításokkal, valamint a hajót ezenkívül konkrét irányelvekkel látták el az egyes kikötőkben kereskedelmi szempontból lefolytatandó vizsgálatokra vonatkozóan. A kereskedelempolitikai és kereskedelmi jelentést ezen utasítások alapján kellett elkészíteni.²⁰⁵³ A tetemes listát és szempontsort, a hivatkozott cikk tartalmazza.

1884.08.15-én Triesztből, Polába érkezett.²⁰⁵⁴

1884.08.20-én kelet-afrikai expedícióra indult Polából.²⁰⁵⁵ Az utazás célja a kiképzés, valamint kereskedelmi és kereskedelempolitikai információk gyűjtése volt.

1884.09.09-1884.09.13-án járt Port Saidban.²⁰⁵⁶

1884.09.14-16-én Szuezbén volt.²⁰⁵⁷

1884.09.20/21-25-én Dzsidda következett.²⁰⁵⁸

1884.09.26-30-án Suakim-ot kereste fel.²⁰⁵⁹

1884.10.02-06-án Massawa következett.

1884.10.06-09-én Hodeidah-ban vetett horgonyt.

1884.10.11/12-20-án Ádenben járt.²⁰⁶⁰

1884.11.10-15-én Mombasa-ban kötött ki.

1884.11.16/17-29-én Zanzibár (Tanzánia) volt a megállóhelye.²⁰⁶¹

Úgy tűnik, hogy a korvett november és december hónapokban Zanzibáron és a Maroni-öbölben járt, és mindenhol meleg fogadtatásban részesült. Zanzibárban a korvett parancsnoka és legénysége udvari audienciát kapott a szultántól. Az egész helyőrség ezután dízsorsütet adott a szultáni palota előtt, és katonai tisztelgést adtak az osztrák-magyar vendégek érkezésekor. A korvett zanzibári tartózkodásának idejére a szultán a parancsnok rendelkezésére bocsátotta hintóit és hátslovait. Zanzibár püspöke, aki az összes francia missziót felügyeli a kelet-afrikai partvidéken, november 25-én, vasárnap szentmisére hívta meg a parancsnokot és a legénységet, amelyen a parancsnok és a legénység egy különítménye részt is vett. Oswald német konzul vacsorát adott a korvett tiszteletére, amit a parancsnok a fedélzeten rendezett bankettel viszonozott. November 29-én a korvett elhagyta Zanzibárt, és december 7-én a Comore-szigeti Maroni-öbölben kötött ki. A korvett megérkezését követően azonnal megjelent az uralkodó szultán, Szaíd Ali küldötte, hogy üdvözlje a parancsnokot és felajánlja szolgálatait. Ugyanezen a napon a parancsnok audiencián vett részt a szultánnál, aki örömét fejezte ki egy osztrák-magyar hajó megérkezése miatt. A beszélgetés során a szultán megemlítette, hogy Ófelsége "Frundsberg" korvettje volt az első hajó – néhány francia és angol hajó mellett –, amely meglátogatta a szigeteket. Másnap a korvett elhagyta Maroni-t, és megérkezett Mozambik kikötőjébe, ahol hosszabb tartózkodást terveztek.²⁰⁶²

1884.11.29 – 1884.12.01-én Bogamayo-ban (Tanzánia) volt.

1884.12.07-én érintette Maroni-t (Comorin-szigetek a Mozambiki csatornában).

1884.12.10/11-17-én Mozambik következett.²⁰⁶³

²⁰⁵³ Volkswirtschaftliche Wochenschrift, Juli-Dezember 1885-12-11

²⁰⁵⁴ Neue Freie Presse, August 1884-08-16

²⁰⁵⁵ Neue Freie Presse, August 1884-08-05

²⁰⁵⁶ Das Vaterland, September 1884-09-11

²⁰⁵⁷ Wiener Allgemeine Zeitung, September 1884-09-15

Das Vaterland, September 1884-09-16

²⁰⁵⁸ Das Vaterland, September 1884-09-22

Militär-Zeitung, Juli-Dezember 1884-09-23

²⁰⁵⁹ Neue Freie Presse, September 1884-09-27

Das Vaterland, September 1884-09-28

²⁰⁶⁰ Wiener Allgemeine Zeitung, September 1884-09-18

Neue Freie Presse, Oktober 1884-10-13

²⁰⁶¹ Das Vaterland, September 1884-09-29

Wiener Allgemeine Zeitung, November 1884-11-17

²⁰⁶² Pester Lloyd - Abendblatt, Februar Jahrgang 32, 1885-02-17 / nr. 38

²⁰⁶³ Neue Freie Presse, Dezember 1884-12-12

„Haditengerészetünk „Fruntsberg“ korvettje nov. 16-dikán a zanzibari kikötőbe érkezett s ott igen szíves fogadtatásban részesült. A zanzibari szultán a hajó parancsnokát Stecher Frigyes fregattkapitányt és az egész tisztkart kihallgatáson fogadta és kitüntetésekkel halmozta el. Nov. 29-ikén hagyta el a korvett Zanzibart és dec. 7-ikén a Maroni öbölben Comoro szigetével szemben vetett horgonyt. Itt is megjelent a szultánnak egy küldöttje és annak a nevében a legnagyobb tisztességgel üdvözölte a hajót. Innen a korvett Mozambique felé indult, ahová dec. 10-dikén érkezett meg.”²⁰⁶⁴

1884.12.21-30-én Majunga-ban (Madagaszkár) járt.

1885.

1885.01.03-12-én a Mayotte-sziget vizein volt Madagaszkárnál.

1885.01.13-14-én Pomony (Johanna-sziget) következett.

1885.01.18-29-között Hellville-n (Nossi Bé, Madagaszkár) tartózkodott.

1885.02.09-19-én Mahe (Seychell-szigetek) vizein vetett horgonyt.

1885.03.13-23-án Ádenben járt.

1885.03.28 – 1885.04.02-án Dzsidda következett.²⁰⁶⁵

1885.04.06-13-án Szuezbent tartózkodott.²⁰⁶⁶

1885.04.09-én rövid ideig megállhatott Port Saidban.²⁰⁶⁷

E hónap 13-án kaptunk egy levelet Szuezből: Néhány nappal ezelőtt a Stecher fregattkapitány által vezetett „Fruntsberg” korvett befutott Port Szaid-ba, miután Kelet-Afrika és a Vörös-tenger partjairól visszatérőben volt. A nagy nehézségek és a rendkívüli hőség ellenére a 207 fős legénység egészségnek örvendett. Egyetlen jelentős betegség sem történt. Ez azt bizonyítja, hogy a legénységet kiválóan táplálták és felügyelték. A tisztek is kiváló egészségnek örvendenek, és leégett arcukkal egyáltalán nem keltenek rossz benyomást. Az expedíció minden résztvevőjének személyes tapasztalatain kívül, és azon kívül, hogy az osztrák zászlót ismét külföldön lobogtatták, a küldetés nagyon jelentős és semmiképpen sem alábecsült eredményeket ért el. A felfedezőkké vált tengerésztisztek mindent megtettek a tudomány különböző ágainak gazdagítása érdekében. Az egyik természettudományi gyűjtemények létrehozásával, köztük néhány élő állatpéldánnyal, a másik tengerészeti kutatásokkal, a harmadik pedig információk gyűjtésével a meglátogatott part menti régiók kereskedelméről járult hozzá a tudományhoz. A tisztek által a forró éghajlaton való hajófelszereléssel, valamint a legénység ruházatával és ellátásával kapcsolatban szerzett tapasztalatok is felbecsülhetetlen értékűek lesznek. Aligha kell megemlíteni, hogy a parancsnok első kézből tanulmányozta a kelet-afrikai és a Vörös-tengeri helyzetet. A küldetést mindenhol a legszívélyesebben fogadták, és Stecher parancsnok, aki maga is rendkívül kedves tengerész, nem tud eleget beszélni az expedíció minden kalandjáról és élményéről. Az összes tisztről az a határozott benyomásunk támad, hogy olyan emberekkel van dolgunk, akik nagyon jól megfigyelték és megértették a meglátogatott országok körülményeit. Még néhány hasonló küldetés, és elmondhatjuk az osztrák haditengerészetéről, amely eddig úgy tűnt, hogy befagyott az Adrián, hogy képes eligazodni a világban, és ez úgy tűnik, hogy fontos tényező, ha bármit is vállalunk külföldön. A korvett tisztkara Port Szaid-ban volt. Ott, nem hiányzott az ünnepi vacsora sem. Az út eredményeiről a korvett visszatérése után azonnal beszámolnak. Sajnálatos azonban, hogy a tisztek nem kapnak elegendő időt arra, hogy világos képet kapjanak tevékenységükről. Még hazaérkezésük előtt egy másik feladatot is kaptak, amelyet Polába érkezésük után azonnal el

²⁰⁶⁴ Budapesti Hírlap, 5. évfolyam, 1885-02-19 / 49. szám

Neue Freie Presse, Februar 1885-02-18

²⁰⁶⁵ Das Vaterland, März 1885-03-30

²⁰⁶⁶ Das Vaterland, April 1885-04-08

²⁰⁶⁷ Neue Freie Presse, März 1885-03-20

Die Presse, April 1885-04-10

kell kezdeniük. Ez különösen sajnálatos a rengeteg kereskedelmi információ tekintetében, amelynek áttekintése minden bizonnal időt igényelne.²⁰⁶⁸

1885.04.22-én megérkezett Polába.²⁰⁶⁹

Összesen megtett 12 588 tmf-et.

1885.04.23-án leszerelték.

Júniusban kapott 2 db rövidcsövű 2,5 cm-es revolverágyút, és egy löveget.

„A budapesti kereskedelmi és iparkamara hivatalból értesítettett, hogy a „Zrínyi“ és „Frundsberg“ hadihajók, valamint az „Albatros“ ágyúaszád e évi augusztus havában tengeren túli útra, mégpedig Nyugat-Indiába, illetőleg Dél-Amerika keleti partvidékére és a bengáli tengeröbölbe indulnak, s hogy a hajók parancsnokainak az is lesz feladatuk, hogy a monarchia kereskedelmi érdekeit lehetőség szerint előmozdítsák. A kamara ennél fogva felhívja mindazon kereskedői és iparos cégeket, amelyek az érintett vidékekről megbízható üzleti értesítéseket óhajtanak nyerni, hogy ez iránti kívánalmaikat legkésőbb f. évi augusztus hó 8-áig a kamarához.”²⁰⁷⁰

A Frundsberg (Semsey fregattkapitány) Kelet-Indiákba készül.²⁰⁷¹

1885.08.12-én felszerelték.

1885.08.14/15-én kifutott Polából,²⁰⁷² és szénfelvétel céljából Gravosa-ba (Raguza) ment.²⁰⁷³

1885.08.16-18-án Polában volt. Felkészült a kelet-indiai útra, melynek célja a kereskedelem elősegítése volt.

1885.08.19-20-án Valle Dukati-ban (Albánia) járt.

1885.08.27-29-én Port Said-ban volt.²⁰⁷⁴

1885.08.31 – 1885.09.03. között Szuezen horgonyzott.²⁰⁷⁵

1885.09.10-14-én Massawa (Eritrea) következett. A kikötőben ekkor egy olasz megszálló hajóraj tartózkodott, míg a szárazföldök közel 2400 olasz katona volt. A Frundsberget az olaszok kiemelt figyelemmel fogadták. A Monarchia hajója és az olasz kötelék, valamint a helyi tisztségviselők között, kölcsönös vendégeskedés alakult ki. Az olaszok egyik legnagyobb problémája volt, hogy az angoloktól megrendelt fagyaltnak csak a tizede érkezett meg hajón, mert a többi útközben elolvadt.²⁰⁷⁶

1885.09.17-22/29-én Ádenben kötött ki.²⁰⁷⁷

1885.10.14-én érintette Ceylon szigetén Pointe de Galle-t.

1885.11.05-22-én Kalkuttát kereste fel. A tervek szerint 14 napig akart ott megállni.²⁰⁷⁸

1885.11.29 – 1885.12.09-én Madrasban vetett horgonyt.²⁰⁷⁹

²⁰⁶⁸ Neue Freie Presse, April 1885-04-30

²⁰⁶⁹ Mittheilungen der kaiserlich-königlichen Geographischen Gesellschaft, 1884 Hauptteil

Das Vaterland, April 1885-04-23

²⁰⁷⁰ Budapesti Hírlap, 5. évfolyam, 1885-07-29 / 206. szám

²⁰⁷¹ Pester Lloyd, Juli Jahrgang 32, 1885-07-24 / nr. 201

²⁰⁷² Die Presse, August 1885-08-20

²⁰⁷³ Neuigkeits-Welt-Blatt, August 1885-08-21

²⁰⁷⁴ Neue Freie Presse, August 1885-08-13

Das Vaterland, August 1885-08-28

²⁰⁷⁵ Die Presse, September 1885-09-01

²⁰⁷⁶ Pester Lloyd, August Jahrgang 35, 1888-08-30 / nr. 240

²⁰⁷⁷ Budapesti Hírlap, 5. évfolyam, 1885-08-26 / 233. szám

Das Vaterland, August 1885-08-26

Die Presse, September 1885-09-19

Das Vaterland, September 1885-09-22

²⁰⁷⁸ Neue Freie Presse, November 1885-11-06

Neue Freie Presse, November 1885-11-06

Linzer Tages-Post, November 1885-11-19

²⁰⁷⁹ Wiener Allgemeine Zeitung, Oktober 1885-10-05

Das Vaterland, November 1885-11-30

„Haditengerészetünk „Frunndsberg“ korvetje, Semsey fregattkapitány vezérlete alatt a napokban körútjában Madraszba érkezett. Az ottani maharadzsa Sourindro Mohun Tagore nagy ünnepségekkel fogadta tengerészeinket. Sourindro, aki különben a Ferenc József-rend lovagja, a lakomára egy ünnepi ódát szerzett Ferenc József király dicsőítésére, s azt a lakomán el is énekelték. Azután Semsey kapitánynak átadta uralkodónk számára ajándékkul az ódának egy pompásan bekötött példányát, továbbá egy művészi faragású szekrénykét, mely rózsaoalajat, filigrán faragott tárgyakat és csecsebecséket tartalmazott. Másnap a maharadzsa látogatást tett a „Frunndsberg“ fedélzetén, s ez alkalommal száz indiai arany rúpiát akart a legénység közt ajándékképpen kiosztatni. Semsey kapitány nem fogadta el a nagylelkű ajándékot, mire a maharadzsa azt kívánta, hogy fordítsák az összeget valami jótékony célra. A száz arany rúpia így a pólai gyermekkerté lett.”²⁰⁸⁰

A "Frunndsberg" feladatai között szerepelt a Madras-i kikötő kereskedelmi helyzetéről szóló jelentés elkészítése, valamint javaslatok a kikötővel folytatott kereskedelem javítását célzó intézkedésekre.²⁰⁸¹

1885.12.10-19-én Pondicherry-ben (India) kötött ki. A tervek szerint 8 napig maradt ott.²⁰⁸²

1885.12.24-30-án Pointe de Galle-t kereste fel, ahol kikötőbe vontatott egy amerikai hajót. Ott 8 napig maradt volna az eredeti tervek szerint.²⁰⁸³

1885.12.31 – 1886.01.13-án Colomboban járt.²⁰⁸⁴

1886.

1886.01.20-21-én Kalikut-ban (Calicut, India) kihajózott egy beteg tengerészt.²⁰⁸⁵

1886.02.06-18 között Bombayban volt, 12 napon keresztül.²⁰⁸⁶

1886.03.02-05-én visszaérkezett Ádenbe, ahol 3 napig maradt.²⁰⁸⁷

1886.03.07-én rövid időre befutott Assab-ba (Eritrea), majd hamarosan tovább indult.²⁰⁸⁸

„Miután a »Frunndsberg« korvett az Assabi révparton horgonyt vetett, Semsey Gusztáv fregatt kapitány valamint a »Frunndsberg« több tisztje partra szállottak és a legelőzékenyebb fogadtatásba« részesültek a királyi biztos Luigi di Simone fregatt- kapitány, valamint De Cauda őrnagy és katonai parancsnok részéről, kiknek vezetése alatt megtekintették a fiatal gyarmat látnivalóit, melyek ez idő szerint azonban még csupán az olasz őrség elhelyezésére, élelmezésére és egészségügyi gondozására vonatkozó berendezésekre szorítkoztak, meg egy szerény emlékszoborra, mely Giulietti, Biglieri és többi meggyilkolt társaiknak itt emeltetett. Az őrség azon időben, különböző fegyvernemekhez tartozó 500 emberből állott, a Massovában parancsnokoló tábornok alá rendelve. Valóságos gyarmatosok még nem telepedtek le, és amint Semsey sorhajókapitány megjegyzi, csak három, nem a katonasághoz tartozó olaszt talált ott, t. i. a csapat markotányosait. Ezen szám azonban csak is az Assabi katonai telepre vonatkozik a terület lakosságát 2000 lélekre becsülte Semsey, arabok, danakilek, abessyniaiak, somalik, indiaiak, köztük vagy 60 európai, de a lakosság folyton növekedik. A víz sekélyessége folytán az egész part mentében, a nagy hajók csak kanná révén vethetnek horgonyt és csak csolnakok segítségével közlekedhetnek a parttal. A helység két részre oszlik, és pedig a bennszülöttek által

²⁰⁸⁰ Budapesti Hírlap, 6. évfolyam, 1886-01-16 / 16. szám

Die Presse, Januar 1886-01-15

²⁰⁸¹ Pester Lloyd, September Jahrgang 34, 1887-09-04 / nr. 242

²⁰⁸² Das Vaterland, Oktober 1885-10-21

Neue Freie Presse, Dezember 1885-12-11

Wiener Allgemeine Zeitung, Dezember 1885-12-11

²⁰⁸³ Neue Freie Presse, November 1885-11-02

Die Presse, Dezember 1885-12-25

²⁰⁸⁴ Das Vaterland, November 1885-11-11

Das Vaterland, Januar 1886-01-02

²⁰⁸⁵ Die Presse, Januar 1886-01-22

²⁰⁸⁶ Die Presse, Dezember 1885-12-14

Die Presse, Februar 1886-02-07

²⁰⁸⁷ Neue Freie Presse, März 1886-03-03

²⁰⁸⁸ Die Presse, März 1886-03-14

lakott falura és azon részre, amely az őrség lakházait foglalja magában. A falu mintegy 150 alacsony, hosszú, félig bedőlt, bambusznád és szalmagyékényből összeállított viskóból áll, amelyeknek eleje bolti helyiségül, hátsó része pedig lakásul szolgál, és két utcát képeznek, melyekben látnyi magas ugyan a homok, de aránylag mégis eléggé élénk forgalom uralkodik. Itt egyesítik a külön tevéket karavánokká, vagy pedig lerakják az érkezett árukat a tevékről; a közlekedést kizárólag ezen állatok segélyével eszközözik. A telep európai része már barátságosabb külsővel bír. Az őrség, közte 50 főnyi lovasság, fából és kőből épült barakkokban van elhelyezve, kettő ezekből kórháznak szolgál. Itt található az állomási parancsnokság számára egészen kőből épült, szellős, egyemeletes épület is, némi ékítményekkel díszítve. Egy vízszűrő gép, egy jeget termelő készülék, valamint egy sütőkemencze ellátja a csapatokat eledeli szükségleteikkel. Itt található továbbá a kikötői hivatal, a posta, több raktár, meg egy vendéglő, mely »Albergo della Colonia« büszke czimét vette fel. A várostól északnyugatra eső dombon, láva-kőből egy obelisk emeltetett, emlékül, az itt, távol hazájuktól, a bennszülöttekkel való csatában dicsőn elesett katonáknak, kiknek nevei az obelisknek a tenger felé eső részén vannak bevésve. Assab vidékét Semsey fregatt-kapitány a képzelhető legkopárabbnak nevezi; mértföldekre egyebet nem láthatni, mint lávamezőket, vagy pedig homokterületeket, amelyeken a növényzetnek legkisebb nyoma sem fedezhető fel. A királyi biztos, Simone fregatt-kapitány ösztönzése folytán azonban, utóbb kísérletet tettek egy kert ültetésével. De az itt uralkodó száraz forróságnál fogva, nagyon nehéz csak némileg kielégítő eredményt is elérni és csak kevés növényt sikerült eddig megfogantatni. Úgy az éghajlat, mint a növényzet és termények gyérsége igen megnehezítik az életviszonyokat Assabban. Az éghajlat tropicus-forró; a vulcanicus, köves és homokos talaj kegyetlenül visszaveri a nap izzó sugarait; a visszaverődött sugarak által képezett melegségréteg egyesül a 12 órán át sütő nappal és az ez által előidézett bőrkiütésektől elkínzott test, csakis a majdnem folyton lengő szellőkben talál némi könnyebbülést. Licata, aki lelkesedésében mindent megragad, ami a terhes életviszonyokat Assabban enyhébb színben tüntetheti fel, főleg az assabi öbölben folyton uralkodó ezen szellőkre alapítja érveléseit, amelyekkel az éghajlat elviselhetőségét védi, miután Djeddah, Mocca, Hodeidah és Maszovában is ugyanazon hőmérséklet állandóan uralkodik, a szellők előidézte enyhülés nélkül. De Licata elég őszinte, hogy azon leírásból, melyet Assabban folytatott életéről könyvében ad, és még inkább meteorologicus feljegyzéseiből, ezen általa úgynevezett afrikai Riviérának éghajlati viszonyait megismerhessük. Elmondja, hogy nappal még a legkönnyebb ruházat is elviselhetlenné válik; hogy éjjel a ház minden irányban nyitott helyiségeiben lehetetlen volt aludni, úgy, hogy daczára a számos kutya, sakál és hiéna szakadatlan vonyításának és ugatásának, inkább a kertben, a szabadban ütöttek fel egy úgynevezett arabs ágyat, stb. stb. Licata ugyan saját egyéniségéről vonva mértéket, mindamellert nem oly túrhetetlennek tartja az ottani életet, mint amilyenek mások is írták. De még ő is, kinek lelkét a természettudós és hazafi lelkesedése, a legnagyobb szenvedéseket is eltűrni képes vértanúi megadással vértette fel, nem mellőzheti hallgatással a gyakori túlforró napok hatását, amelyek halálos bágyadtságot s egyúttal túrhetetlen idegességet és izgatottságot idéznek elő. — Ily leírás után önkéntelenül merül fel bennünk azon kérdés, mikép té tessék lehetővé, hogy itt a jövőben, a megfeszített és szakadatlan munkának oly terepe fejlődjen ki, mint ahogyan azt egy nagyszerű kereskedelmi forgalom közvetítésére szolgáló kikötőhely múlhatatlanul megköveteli. Kielégítő választ csak azon szemlélődésben nyerünk, hogy a civilizált ember elvégre is mindenütt megtudja lábát vetni és képes a kigondolható legkedvezőtlenebb éghajlati, egészségi s egyéb természeti viszonyok között magát fentartani, ott ahol kemény és veszélyes munkáját az anyagi eredmény eléggé megjutalmazza: példa erre többi között Aden.”²⁰⁸⁹

1886.02.12-15-én Suakint érintette.²⁰⁹⁰

²⁰⁸⁹ Nemzet, 7. évfolyam, 1888-11-10 / 2228. szám

²⁰⁹⁰ Wiener Allgemeine Zeitung, März 1886-03-13

1886.03.16-19-én Dzsidda-ban járt.²⁰⁹¹

1886.03.24 – 1886.04.01-én Szuezi következett.²⁰⁹²

1886.04.02-04-én Port Saidba érkezett.²⁰⁹³

1886.04.12-13-én befutott Gravosába.²⁰⁹⁴

1886.04.15-én megérkezett Polába.²⁰⁹⁵ 137 napot töltött a tengeren, ezalatt megtett 7535 tmf-et vitorlával és 7664 tmf-et gőzzel.

1887.04.17-én a 2-es kategóriájú tartalékállományba helyezték. Ekkor a hajó számára feltehetőleg új kazánokat vásároltak, legalább is a flotta költségvetésében erre külön összeget különítettek el.²⁰⁹⁶

1888.08.04-én felszerelték és beosztották a Hajórajba.²⁰⁹⁷

1889.

„1889 január elején, — mint Triesztből írják — a báró Spaun ellentengernagy parancsnoksága alatt álló téli hajóraj nagyobb taktikai gyakorlatokat tart. Ez alkalomra a „Laudon“ fregatta, „Zrínyi“ és „Frundsberg“ korvettek, valamint a „Nautilus“ és „Hum“ ágyúnaszádokból álló hajórajt megerősítik „Zara“ torpedóhajóval, a „Pola“ személygőzzel s a „Hippos“ és „Buffel“ szerhajókkal. Az utóbbi hajók képezik a taktikai feladatokban a második hadosztályt. A költségvetés „tengeri szolgálat“ című rovatának aránylag csekély voltára való tekintettel a gyakorlatok csak egy hétig tartanak s a második divíziót a gyakorlat után rögtön leszerelik.”²⁰⁹⁸

1889.03.30-án leszerelték.

1889.07.20-án felszerelték.

1889.10.21-én az SMS Minerva a lissai kikötőbe való befutása közben zátonyra futott, az SMS Frundsberget a segítségére küldték, és eközben a vontatókötél feltekeredett a hajócsavarjára. Megsérült a kormánylapátja és a fartökéje. Szorongatott helyzetből az SMS Albatros mentette meg, és mindkét hajót egy biztonságos horgonyzóhelyre vontatta.

1889.10.29-én az SMS Laudon Polába vontatta dokkolásra.

1889.11.23-án kifutott Polából Gravosa felé, hogy üdvözölje a német Hajórajt, amely 1889.12.06-án érkezett meg.

1889.12.07-én kifutott Trieszt felé.

1889.12.23-án a császári látogatás alkalmából a Muggia-öbölben tartózkodott.

1889. december 15-én délután 4:40-kor Hinke ellentengernagy parancsnoksága alatt az osztrák-magyar haditengerészeti kötelék horgonyt vetett a Muggia-öbölben. A kötelék áll a "Laudon" páncélos fregattból, mint zászlóshajóból, a "Frundsberg" korvettből, az "Albatros" és "Nautilus" ágyúnaszádokból, valamint a "Möve" vitorlás korvettből.²⁰⁹⁹

Az ausztriai politikai zűrzavar közepette politikai és gazdasági tőkét keresnek. Ennek ellenére egyre nagyobb teret hódít az elképzelés, hogy Ausztria-Magyarország részt vegyen a világhatalmak gyarmati törekvéseiben. Nemrégiben arról számoltunk be, hogy az eredetileg dél-amerikai kikötőkbe irányított "Saida" korvettet kínai vizekre vezényelték, ahol haditengerészetünket már a "Frundsberg" és a "Donau" korvettek, valamint a "Kaiserin Elisabeth" csatahajó képviseli. A körülbelül 26 millió lakosú, Japán által régóta kívánatosnak

²⁰⁹¹ Das Vaterland, März 1886-03-18

²⁰⁹² Wiener Allgemeine Zeitung, Februar 1886-02-18

Das Vaterland, März 1886-03-26

²⁰⁹³ Neue Freie Presse, April 1886-04-03

²⁰⁹⁴ Neue Freie Presse, April 1886-04-13

²⁰⁹⁵ Das Vaterland, April 1886-04-16

²⁰⁹⁶ Neue Freie Presse, Oktober 1887-10-28

²⁰⁹⁷ Die Presse, Juli 1888-07-16

²⁰⁹⁸ Pesti Hírlap, 10. évfolyam, 1888-12-30 / 359. szám

²⁰⁹⁹ Deutsches Volksblatt, Dezember 1889-12-16

tartott Fukin (Fukun) tartományt (Fukin szorosnál, Formoza –Tajvan-on) monarchiánk lehetséges tengerparti régiójaként jelölik ki. Úgy tűnik, hogy ennek megvalósítása az utóbbi időben Magyarországon is megerősödött.²¹⁰⁰

1890.

1890 januárjában a Hajórajban kitört influenza járvány idején Isztria előtt cirkált, majd befutott Triesztbe.

A Lussinpiccolo (Horvátország) hírügynökségtől a következőket jelentik. 1891. január 31-én egy század érkezését várták, amely a "Laudon" fregattból, a "Frundsberg" korvettből, valamint az "Albatros", "Nautilus" és "Möve" ágyúaszádokból áll. A század a Val d'Augusta mély öbölben fog horgonyozni. A Rovinj kikötőjéből érkező század egy hétig ott marad, és különleges hajógyakorlatokat és partraszállási gyakorlatokat végez a partot védő kijelölt ellenség ellen.²¹⁰¹

1890.03.10-én futott be Cattaro-ba a "Frundsberg" korvett, valamint a "Nautilus" és az "Albatros" ágyúaszád.²¹⁰²

1890.05.17-én a hajórajjal együtt a Muggia-öbölben horgonyzott.²¹⁰³

1890.06.14-én Polában leszerelték.

1890.12.23-án felszerelték és beosztották a Téli Hajórajba. Parancsnoka Thewalt fregattkapitány.²¹⁰⁴

1891.

A múlt hónap (február) 28-án egy kis század, amely a "Radetzky" és a "Frundsberg" fregattokból, a "Friedrich" korvettből, valamint a "Nautilus" és az "Albatros" ágyúaszádokból állt, Fiume kikötőjében horgonyzott le. Sterner admirális a "Greif" jachton lobogtatta parancsnoki zászlaját; vele jött Wohlgemuth fregattkapitány és Bejjo báró. A század parancsnoksága Hinke ellentengernagy. A hajók Spalatóból érkeztek, ahol több napot töltöttek együtt a Schröder admirális parancsnoksága alatt álló német császári hajórajjal, majd miután különféle ünnepeket rendeztek a "tengeren és szárazföldön" érkező vendégek tiszteletére, elváltak útjaik. A német hajóraj Nápolyba hajózott, míg az osztrák-magyar, mint említettük, Fiumében horgonyzott le. Abbáziából a vendégek tömegesen mentek Fiumébe, hogy meglátogassák a hadihajókat, ahol szokásunkhoz híven a legbarátságosabb fogadtatásban részesültek a fedélzeten, a kedves Sterner báró admirálissal mindig fényes példát mutatva."²¹⁰⁵

„Lipót főherceg, ki a »Frundsberg« korvetten volt, skarlátba esett, de ma már jobban van. A »Frundsberg«-et ma Polába küldték.”²¹⁰⁶

„Lipót Ferdinánd főherceg, ki vörheny következtében egy ideig beteg volt, e napokban visszatért a »Frundsberg« hadihajóval folytatja szolgálatát.”²¹⁰⁷ A hajón több skarlátos megbetegedés is történt.²¹⁰⁸ Lipót Ferdinánd az SMS Frundsberget Lussinpiccolo-ban érte utol, feltehetőleg 1891.03.22-én.²¹⁰⁹

A fedélzetre látogatott Leopold Ferdinand, Görögország királya.
Az év elején a Hajórajjal gyakorlatozott.

²¹⁰⁰ Neugkeits-Welt-Blatt, April 1899-04-09

Agramer Zeitung, April 1899-04-08

²¹⁰¹ Neugkeits-Welt-Blatt, Februar 1890-02-01

Neue Freie Presse, Januar 1890-01-31

²¹⁰² Das Vaterland, März 1890-03-11

²¹⁰³ Deutsches Volksblatt, Mai 1890-05-18

²¹⁰⁴ Neugkeits-Welt-Blatt, Dezember 1890-12-13

²¹⁰⁵ Wiener Salonblatt, Januar-Juni 1891-03-08

²¹⁰⁶ Nemzet, 10. évfolyam, 1891-03-02 / 3055. szám

²¹⁰⁷ Fővárosi Lapok, 28. évfolyam, 1891-03-22 / 80. szám

²¹⁰⁸ Wiener Salonblatt, Januar-Juni 1891-03-08

²¹⁰⁹ Die Presse, März 1891-03-21

Egy bóra során Rogoznica előtt segítséget nyújtott a Buon Padre olasz vitorlás teherhajónak, és a Brazza-szigeten (Brac) lévő Milna kikötőjébe vontatta. Az olasz hajó eredetileg lovakat szállított, Arsából Molfetta-ba, amikor a dalmát parton fekvő Bogohnizza közelében egy heves bóra vihar csapta le rá, és mindenét elvesztette, mert tönkrement és orrvitorla, a főárboc megrepedt, és az árbócok leszakadtak és a vitorlázatot széttépte a szél. Segítségükre az SMS Frundsberg érkezett Thewalt fregattkapitány parancsnoksága alatt. A bajbajutott hajót Henkel sorhajóhadnagy vette észre. A rangidős tiszt, Conarde hadnagy és a navigációs tiszt, Leopold főherceg zászlós segítségével a viharos tengeren sikerült vontatókötéltre venniük az olasz hajót. Ez akkor igen nehéz manőver volt. A kikötőbe vontatás 18 órát vett igénybe. Ez alatt két vontatókötélt is elszakadt. A vontatást szél ellenében kellett végezniük, ami hatalmas teljesítményt jelentetett. Az ilyen tettek haditengerészetünk tengerészeti tudását bizonyítják, amely a flotta készenlétének szerves részét képezi. A haditengerészeti parancsnok utasítására a megmentett hajótól nem követeltek kártérítést.²¹¹⁰
1891.04.19-én leszerelték.

1891.08.30-án futópróbát hajtott végre a polai hitelesített mérföld előtt, melynek során 73-as fordulatszámmal maximálisan 9, 836 csomó sebességet ért el.
1891.09.01-én felszerelték, és Polából kifutva csatlakozott a Hajórajhoz.

1891.09.25-én érintette Lagostat.

1891.09.30 – 1891.10.04-én Curzola-ban állt meg.

1891.10.10-25. között Castelnuovo következett.

1891.10.30-31-én Korfun járt.

1891.11.05-08-án Milosz-ban volt.

1891.11.08-13-án a Suda-öböl következett. A sajtó Pireuszba várta, de úgy tűnik, hogy ott nem kötött ki. Ugyan ekkor a hajórajjal együtt Athén-ba is várták, de feltehetőleg ott sem kötöttek ki.²¹¹¹

1891.11.17-30. Syra.²¹¹²

1891.12.16– 1892.01.18-án Szmirnában kötött ki.²¹¹³

1892.

Rövid kihajózás után 1892.01.22–26-án Szmirnába tért vissza.

1892.01.29 – 1892.02.02-án Cesme-be érkezett.

1892.02.07-08-án Mytilene-ben volt.

1892.02.15-én érintette Canea-t.

1892.02.26-28-án Fasanában járt.

1892.02.28-án megérkezett Polába.

A hátsó 15 cm-es lövegei helyett 4 db 9 cm-es löveget, és 2 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveget kapott. Ekkor kicserélték a kazánjait.

1892.09.15-én felszerelték.²¹¹⁴

1892.09.20-án tengerészkadéttal kifutott Polából Kelet-Afrika, és Észak-Amerika felé.

A másodosztályú "Frundsberg" korvett, amely e hónap 15-e óta teljes felszerelésben volt jelen, 200 fős legénységgel Nousseau fregattkapitány parancsnoksága alatt, tegnap reggel elhagyta a

²¹¹⁰ Die Presse, März 1891-03-24

²¹¹¹ Neuigkeits-Welt-Blatt, November 1891-11-20

²¹¹² <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

²¹¹³ Das Vaterland, November 1891-11-19

²¹¹⁴ Neue Freie Presse, August 1892-08-11

központi kikötőt... Küldetési útra indul, amely körülbelül tizennégy hónapig tart, és Kína és Japán vizeire, valamint a Csendes-óceán szigetcsoportjaira is kiterjed.²¹¹⁵

1892.10.12-14-én járt Port Saidban.

1892.10.16-20-án Szuezből volt.

1892.11.03-07-én Ádenben járt.

1892.11.27-28-án Mogadishu következett.

1892.12.07-10-én Mombasa-ban vetett horgonyt.

1892.12.12-18-án Zanzibárban állt meg.²¹¹⁶

1892.12.20-24-én Dar es Salam vizein ringatózott.²¹¹⁷

1893.

1893.01.07-10-én Majunga (Madagaszkár) következett.

1893.01.22-24-én Lorencó Marquês-ben (Delagoa öböl) volt.²¹¹⁸

1893.01.28-31-én Natal-ban kötött ki. Az alacsony vízmélységek miatt a teljesen nyitott horgonyzóhelyen horgonyzott le, és a horgonyfelszedésnél az egyik horgonyát elveszítették.

1893.02.06-11-én Port Elisabeth-ben állt meg.

1893.02.18 – 1893.03.06-án Fokvárosban volt.

1893.03.27-30-án Lagost kereste fel.²¹¹⁹

1893.03.31-én befutott Cotonou-ba (Benin, Nyugat-Afrika), majd tovább indult.

1893.05.19-20-án Bermuda következett.²¹²⁰

1893.05.24 – 1893.06.01-én Philadelphia következett. Ott, részt vettek a Filozófiai Társaság ünnepségén.

1893.06.04-29-e között New Yorkban állomásozott. A személyzetének egy része meglátogatta chicagói Világkiállítást és a Niagara vízesést és felkeresték az Arzenált. A hajó eredetileg 10 napig akart ottmaradni.²¹²¹

1893.07.27 - 1893.08.08-én Portsmouth látogatta meg.²¹²² A hajóparancsnokot fogadta Viktória királynő és a német császár.

1893.08.27 – 1893.09.05-én Lisszabonban járt.²¹²³

1893.09.11-16-án Gibraltár kereste fel.²¹²⁴

1893.09.20-25-én Cartagena-ban kötött ki. A hajó parancsnoka Carl von Rousseau sorhajókapitány.²¹²⁵

1893.10.18-19-én Castelnuovo következett.²¹²⁶

1893.10.19-24-én befutott Gravosába.

1893.10.25-én megérkezett Polába. A parancsnoka, Karl Chevalier Rousseau d'Happoncourt fregattkapitány (sorhajókapitány) a visszaérkezés napján elhunyt.²¹²⁷

A hajó megtett összesen 25 545 tmf-et, ebből 19 688 tmf-et vitorlával. Elfogyasztott 794 t szenet.

1893.10. 28-án leszerelték és tartalékba került.²¹²⁸

²¹¹⁵ Neue Freie Presse, September 1892-09-23

²¹¹⁶ Neugkeits-Welt-Blatt, Dezember 1892-12-15

²¹¹⁷ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

²¹¹⁸ Prager Abendblatt, Januar 1893-01-24

²¹¹⁹ Nemzet, 12. évfolyam, 1893-01-28 / 3743. szám

²¹²⁰ Neue Freie Presse, Mai 1893-05-20

²¹²¹ Deutsches Volksblatt, Juli 1893-07-28

²¹²² Neugkeits-Welt-Blatt, August 1893-08-12

²¹²³ Die Presse, August 1893-08-29

²¹²⁴ Nemzet, 12. évfolyam, 1893-08-15 / 3939. szám

Prager Abendblatt, September 1893-09-20

²¹²⁵ Das Vaterland, September 1893-09-26

²¹²⁶ Neue Freie Presse, Oktober 1893-10-19

²¹²⁷ Das Vaterland, Oktober 1893-10-28

²¹²⁸ Die Presse, September 1893-09-27

1895.05.09-én az SMS Monarch vízrebocsátása alkalmából Polában volt.

1896.

A "Frundsberg" korvett, August Sweisgut (Schweisgut) fregattkapitány parancsnoksága alatt, május első napjaiban külföldi missziós útra indul, amely egy évig tart. Legénysége 220 főből áll, akik közül 20 a hajó személyzete, a többiek pedig a legénység. Utolsó, 13 hónapig tartó útja 1893 októberében fejeződött be. A "Frundsberg" korvett küldetése ezúttal Kelet-Afrikára és Dél-Amerikára vizeire fog kiterjedni.²¹²⁹ Fokvárosból északnyugati irányban átkel az Atlanti-óceánon, és Brazília egyik északi tartományában köt ki. Ezt követően ellátogatnak az Antillákra és Kubába, majd egy éves utazási program után az Azori-szigeteken és a Gibraltári-szoroson keresztül indulnak haza.²¹³⁰

1896.04.29-én újra szolgálatba állt, és a felszerelése alatt, meglátogatta Stephanie koronahercegnő.

1896.05.01-én August Schweisgut sorhajókapitány parancsnoksága alatt missziós útra futott ki Polából Afrika, India és Dél-Amerika felé. Egy matróz leesett a kötélzetről és belehalt a sérüléseibe.

1896.05.04-én Lissában partra tették a halottat.

1896.05.15-18-án Port Saidban volt.²¹³¹

1896.05. 19-21-én Szuezbén járt. Az úton egy ember meghalt a hőgutától.

1896.06.02-05-én Áden következett.²¹³² Az elhunytat Anton Maschl tengerész altisztet eltemették. A további utat nagyon viharos időjárásban, heves zivatarok közepette tették meg, a hajó kilengése elérte a 40°-ot. A bukácsolástól pedig letörött az orrsudár csúcsa.

1896.06.19 – 1896.07.01-én Bombayban állomásozott.²¹³³ A kikötőbójához való súrlódás során megsérült a hajó külső oldala, ezért kidokkolták.

1896.07.24-28-án Victoria Mahe (Seychell-szigetek) következett. Többen megbetegedtek maláriában, és kinint adagoltak ki az embereknek. Zanzibár hivatalos képviselője, aki a hajón tartózkodott, azt kérte, hogy vigyék őt Zanzibárba.

1896.08.05-1-én járt a hajó Zanzibárban.

1896.08.27-én érintette a Bembabooka-öblöt.

1896.08.28-30-án Majunga-ban (Madagaszkár) kötött ki.

1896.09.11-én rövid időre befutott a Delalgo-öbölbe.

1896.09.11-13-án Lorenzo Marques-ben járt.

1896.09.15-18-án Port Natal-ban kötött ki.

1896.09.18-21-én Durbanban volt.

1896.09.28 - 1896.10.09-e között Fokvárost kereste fel, ahol karbantartást hajtottak végre a hajón.

1896.11.07-1-én. Pernambuco következett.

1896.12.01-06-án Port of Spain-ban járt (Trinidad), ahol két ember dezertált a hajóról. A hajó egészségügyi papírjaiban a helyi hatóság hibát talált, ezért saját emberüket rendelték ki a hajóra. A hajó közel egy hétig maradt a kikötőben. Bált rendeztek a tengerészek tiszteletére, amit a hajón tartott fogadással viszonoztak.²¹³⁴

1896.12.21-27-én Havannába érkezett.

²¹²⁹ Neue Freie Presse, März 1896-03-26

²¹³⁰ Neue Freie Presse, April 1896-04-18

²¹³¹ Magyar Hírlap, 6. évfolyam, 1896-05-15 / 134. szám

²¹³² Magyar Hírlap, 6. évfolyam, 1896-05-23 / 142. szám

Neue Freie Presse, Juni 1896-06-05

²¹³³ Magyar Hírlap, 6. évfolyam, 1896-06-13 / 163. szám

Neue Freie Presse, Juni 1896-06-07

²¹³⁴ Danzers Arme-Zeitung, Januar-Juni 1897-01-28

„Frundsberg“ 1897 korvette-hajó is, amely Kuba előtt állomásozott.²¹³⁵

1897.

1897.01.11-17-én a Grassy-öbölben (Bermuda-szigetek) kötött ki. Útközben 7 db úszó roncsot láttak.

1897.02.02-09-én Ponta Delgada (St. Miguel) vizein volt. Az átkelés során heves viharban volt részük. A hajó a kikötőben eredetileg csak négy napot maradt volna.²¹³⁶

1897.02.22-27-én befutott Cadizba.

1897.03.09-én érintették Palermót.

1897.03.13-án visszaérkeztek Polába. 322 napot voltak úton, ebből 97 napot töltöttek kikötőben. Megtettek 24 379 tmf-et, ebből 20 483 tmf-et vitorlával.²¹³⁷

1897.03.17-én leszerelték és első tartalékba került.²¹³⁸

2139

1897.10.05-én felszerelték és a matrózok iskolahajója lett.

1897.10.15-én kifutott Polából és egyúttal lőszert szállított a Kréta előtti flottakötélék részére.

1897.10.25 – 1897.11.08-án a Suda-öbölben járt.²¹⁴⁰

1897.11.13-22-én Polában²¹⁴¹ volt, majd a Földközi-tengerre indult egy matrózkiképző útra.

1897.12.03-08-án Messinában kötött ki.²¹⁴²

„Messinából táviratozzák. Egy heves orkán következtében a messzinai kikötőben horgonyozó «Frundsberg» korvett horgonykötele elszakadt. A hajó azonban biztonságban van és a harmadik horgonnyal van rögzítve.”²¹⁴³

1897.12.12-20-án Nápolyban volt.

1897.12.21-23-án Gaeta következett.

1897.12.26 – 1898.01.02-én Civitavecchia-ban horgonyozott.

1898.

1898.01.04-05-én San Stefano-ban volt.

1898.01.05-07-én Porto Ferrajo következett.

1898.01.08-17-én Genovába érkezett.²¹⁴⁴

²¹³⁵ Fővárosi Lapok, 34. évfolyam, 1897-01-29 / 29. szám

²¹³⁶ Alkotmány, 2. évfolyam, 1897-02-09 / 34. szám

²¹³⁷ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

²¹³⁸ Neugigkeits-Welt-Blatt, März 1897-03-21

²¹³⁹ [https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Frundsberg_\(ship,_1873\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Frundsberg_(ship,_1873))

²¹⁴⁰ Das Vaterland, Oktober 1897-10-26

²¹⁴¹ Das Vaterland, November 1897-11-09

²¹⁴² Das Vaterland, Dezember 1897-12-06

²¹⁴³ Magyar Hirlap, 7. évfolyam, 1897-12-06 / 338. szám

Prager Abendblatt, Dezember 1897-12-06

²¹⁴⁴ Das Vaterland, Januar 1898-01-09

1898.01.19-én érintették Vadot.
1898.01.20-24-én Villafranca-ban kötött ki.²¹⁴⁵
1898.01.27 – 1898.02.03-án Marseille-ben volt.
1898.02.04-07-án Ajaccio volt a kikötőhelye.²¹⁴⁶
1898.02.08-12-én Maddalena (Szardínia) következett ki.²¹⁴⁷
1898.02.16-22-én Bizertában járt.
1898.02.23-án érintették Golettát (Tunézia).
1898.02.23 – 1898.03.01-én Tuniszt kereste fel.
1898.03.03-09-én Palermóban volt.
1898.03.23-án megérkeztek Polába.

1898.05.01-én Lucian von Ziegler fregattkapitány parancsnoksága alatt kifutott egy kelet-ázsiai útra.

A "Frundsberg" korvetten jelenleg egy nagyszabású kelet-ázsiai küldetésre szerelik fel. Ez az expedíció nemcsak a tengeri vonatkozásokra, hanem különösen nagy mértékben a gazdasági megfontolásokra is összpontosít. A Lloyd-tanács beleegyezésével és kifejezett kérésére a korvett a Lloyd-útvonal mentén található összes fontosabb kikötőben, valamint India és Kelet-Ázsia összes olyan kikötőjében kiköt, amely az osztrák-magyar export szempontjából fontos, egy ideig ott horgonyoz, és teljes mértékben kihasználja a lehetőséget, hogy részletes információkat gyűjtsön az osztrák kereskedelmi érdekeket érintő összes kérdéstről.²¹⁴⁸ Mint megtudtuk, a Vörös-tengeren át Szingapúrba, onnan Jokohamába, majd a Japán beltengeren át Port Hamiltonba hajózik. A hajó ellátogat Koreába, és néhány napot tölt Port Arthur és Kiar Tshau kikötőiben, amelyeket Oroszország, illetve Németország szerzett meg és foglalt el. Nyolcnapos tartózkodást terveznek Sanghajban, és Hongkong is hosszabb megálló lesz a korvett számára, amelynek feladata, hogy részletes információkat gyűjtsön a politikai és kereskedelempolitikai helyzetről, különösen az osztrák-magyar kereskedelem kelet-ázsiai lehetőségeiről.²¹⁴⁹

1898.05.12-15-én járt Port Saidban.
1898.05.05-én érintette Izmailia-t.
1898.05.16-án Szuezből volt.
1898.05.27-30-án Áden vizein járt.

A Frundsberg Kelet-Ázsia felé tartva, 1898. május 15-én és 16-án áthaladt a Szuezi-csatornán, majd változékony időjárás köszöntött rá a Vörös-tengeren, ami miatt Ádenbe érkezése május 27-ig késett. A ceyloni Paint de Galle-ba tartó útja során, egy szomorú esemény történt, mivel Gustav Töpfer tengerészkapitány agyon lőtte önmagát és így öngyilkosságot követett el 1898.06.03-án. Holttestét a szokásos katonai és tengerészeti tiszteletadással kellett a tengerbe süllyeszteni.²¹⁵⁰

1898.06.11-15-én Pointe de Galle (Ceylon) következett.
1898.06.25-29-én Szingapúrban kötött ki.²¹⁵¹
1898.07.07-én érintette Manilát.²¹⁵²

Az osztrák tengerésztiszteket meglepte az amerikaiak közönye, akik teljesen észrevétlenül hagyták közeledni az osztrák hadihajót, pedig az ugyanúgy egy spanyol hajó is lehetett volna, mivel a zászlót a sötétség miatt lehetetlen volt kivenni. Ráadásul az osztrák hadizászló (piros-

²¹⁴⁵ Das Vaterland, Januar 1898-01-18

²¹⁴⁶ Das Vaterland, Februar 1898-02-05

²¹⁴⁷ Neue Freie Presse, Februar 1898-02-12

²¹⁴⁸ Grazer Tagblatt, April 1898-04-05

²¹⁴⁹ Prager Tagblatt, April 1898-04-21

²¹⁵⁰ Agrarzeitung, Juni 1898-06-20

Agrarzeitung, Juni 1898-06-15

Neuigkeits-Welt-Blatt, Juni 1898-06-16

²¹⁵¹ Linzer Volksblatt, Juni 1898-06-28

²¹⁵² Grazer Tagblatt, Juni 1898-06-27

fehér-piros) nagyon hasonlít a spanyolhoz (piros-sárga-piros), különösen távolról. Az öböl bejáratánál nem volt kikötve aviso gőzhajó, így az osztrákok a különféle hadihajók között érkeztek a kikötőbe anélkül, hogy bárki megállította volna őket. Néhány külföldi hadihajó valóban gyanútlan spanyoloknak nézte őket, amely egyenesen az amerikaiak szájába sétál be. Az amerikaiak, bízva a spanyolok teljes kezdeményezőkézség hiányában, saját dicsőségükben sütkéreztek.²¹⁵³ Ekkor zajlott a spanyol – USA háború a karibi térségért.

1898.07.07-13-án Cavite-ben vetett horgonyt.

1898.07.31 – 1898.08.22-én Yokohamában járt.²¹⁵⁴

Az osztrák-magyar "Fruntsberg" korvett, amely jelenleg kelet-ázsiai vizeken tartózkodik, július 31-én érkezett Jokohamába egy háromhetes tartózkodásra. A hajó indulása óta eltelt három hónapból mindössze tizenhat napot töltött kikötőben, ezért a hosszabb jokohamai tartózkodás jótékony pihenést kínált a legénységnek. Két júliusi tájfun, amelyek jelentős károkat okoztak Formosán és a Yu-Kin-szigeteken, átszelte a korvett útvonalát, de szerencsére nem érte el a hajót. Őfelsége, a császár legmagasztosabb születésnapjának ünnepe augusztus 18-án rendkívül nagy hatást keltett, amin jelen voltak a japán helyi hatóságok, a jelenlegi angol-kelet-ázsiai század és az olasz "Marco Polo" páncéloscirkáló. Számos osztrák-magyar és német alattvaló küldött szívből jövő gratulációs leveleket és táviratokat a hajónak. A tisztek és a tengerészcadétek ellátogattak a császári fővárosba, Tokióba, Nikkó természeti szépségű környezetébe és a Hakone kerületbe. Néhányan még a Fuji-hegyre is felmásztak. Japán eme felmagasodó nevezetességére. Honfitársaink mindenhol a legmelegebb fogadtatásban részesültek; a tokiói Nektárátus és a Császári Egyetem professzorai különösen segítőkészek voltak. Ott a "Fruntsberg" tisztjei geomágneses és geodéziai felméréseket végeztek. Augusztus 22-én a hajó elindult Kobe felé. Meg kellett küzdenie a Kii-csatornában egy ciklon végével, amely nagyon zord időjárást hozott, és augusztus 26-án érte el célkikötőjét.²¹⁵⁵

1898.08.25-26-án Kobe következett.

Valamilyen ok miatt, 1898.09.03-án ismét Kobéban volt.

1898.09.04-én rövid időre befutott Ino Ura kikötőjébe, majd tovább indult.

1898.09.05-én érintette Kurét.

1898.09.08-09-én Isuku-Shima vizein járt.

1898.09.09-10-én Tokuyama következett.

1898.09.10-13-án Shimonoseki-t (Moji) kereste fel.

1898.09.13-14-én Kariya-ban állt meg.

1898.09.14-17-án Sasebo-ban vesztegelt.

1898.09.18 – 1898.10.01-én Nagaszaki-ban állomásozott.

Az osztrák-magyar „Fruntsberg” korvett, amely japán tartózkodása alatt megállt Jokohma, Kobe, Kure, Simonoseki és Szaszebo kikötőiben, nemrégiben elhagyta kikötőnket és vele együtt Japánt, Korea felé tartva. Az osztrák-magyar tengerésztisztek a legmelegebb elismerésüket fejezték ki a vendégszerető, sőt szívélyes fogadtatásért, amelyet minden meglátogatott városban, de különösen Kure és Szaszebo tengeri kikötőiben kaptak. Kuréban találtak egy régi ismerősükkel, Yamano Outi kapitánnyal, akit néhány évvel ezelőtt zászlósként osztottak be az Osztrák-Magyar Haditengerészethez kiképzése során, és még mindig szeretettel emlékszik vissza polai idejére.²¹⁵⁶

1898.10.02-03-án Taka-Shima következett.

1898.10.03-06-án Pusan-ban kötött ki.

1898.10.07-08-án Port Hamiltont látogatta meg.²¹⁵⁷

²¹⁵³ Linzer Tages-Post, September 1898-09-01

²¹⁵⁴ Neugkeits-Welt-Blatt, Juli 1898-07-03

²¹⁵⁵ Das Vaterland, Oktober 1898-10-26

Pester Lloyd, Oktober Jahrgang 45, 1898-10-25 / nr. 257

²¹⁵⁶ Neue Freie Presse, November 1898-11-07

Neugkeits-Welt-Blatt, November 1898-11-08

²¹⁵⁷ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

1898.10.11-17-én Csemulpo (Korea) vizein ringatózott.²¹⁵⁸

1898.10.22-25-én Talien-Kwain (Dalny) következett.²¹⁵⁹

1898.10.25-28-án Port Arthurban volt.²¹⁶⁰

1898.10.30-31-én érintette Csifut.

1898.11.02-07-én járt Takuban. A Pekingbe bevonuló különítménye a hajónak nagyon jó benyomást keltett.²¹⁶¹ A partra tett különítmény miatt kicsit módosult a hajó programja.²¹⁶²

1898.11.08-09-én ismét Csifuban volt.

1898.11.10-11-én Wei-hai-wei következett.

1898.11.12-15-én Kiacsou-ban (Kino-Tschau) állt meg. Ott a hajó parancsnoka találkozott Henrik porosz herceggel.²¹⁶³

1898.11.17 – 1899.01.10-én Sanghajban volt.²¹⁶⁴ Sanghajban két monarchiabéli kőművest vett a fedélzetére, akiket hazahozott mint utasokat. A hajón az útért matrózként szolgáltak. Más cikk szerint Nagaszakiban vette fel őket.²¹⁶⁵ Sanghajban az Iltis német ágyúnaszádnak állított emlékműnél az SMS Frundsberg legénysége és parancsnoka is leróta a tiszteletét.²¹⁶⁶

2167

1899.

1899.01.14-én Swatowtól délre 15-20 mérföldre a kínai partok előtt vitorlázva az erős északkeleti szélben, két felborult kínai dzsunkát pillantottak meg. Beindították a gőzgépet, a vitorlák segítségével és megközelítették őket. Két embert kimentettek.

1899.01.15-19-én volt Hongkongban. A hajótörötteket átadták a hatóságoknak, és pénzajándékot adtak nekik.

1899.01.28 – 1899.03.02-án Szingapúrban állt meg.²¹⁶⁸ „A hajó tisztjei kirándulást tettek innét Jahoreba, Nasone szultánság fővárosába. Nasone uralkodója Bécsben és Karlsbadban is járt már. A társaság a Jahore Klub elegáns házaiban reggelizett, azután fölkereste a szultán palotáját. Az első emeleten, ahová a vendégeket több mezítlábas szolga vezette, khinai és európai pompával berendezett szalon van, egy csomó nagyszerű gázcsillárral. A ceremóniás termet több

²¹⁵⁸ Innsbrucker Nachrichten, Oktober 1898-10-13

Prager Abendblatt, Oktober 1898-10-13

²¹⁵⁹ Prager Tagblatt, November 1898-11-04

²¹⁶⁰ Deutsches Volksblatt, November 1898-11-03

²¹⁶¹ Agrar Zeitung, November 1898-11-05

Prager Tagblatt, Januar 1899-01-19

²¹⁶² Pester Lloyd, Januar Jahrgang 47, 1900-01-13 / nr. 11

²¹⁶³ Neue Freie Presse, November 1898-11-14

²¹⁶⁴ Budapesti Hírlap, 18. évfolyam, 1898-09-29 / 269. szám

Linzer Volksblatt, November 1898-11-17

²¹⁶⁵ Neue Freie Presse, Dezember 1898-12-13

Österreichische Illustrierte Zeitung, Januar-Juni 1899-01-01

²¹⁶⁶ Neue Freie Presse, Januar 1899-01-03

²¹⁶⁷ <https://kuk-kriegsmarine.it/navi/navi-a-vela/frundsberg-63/>

²¹⁶⁸ Neue Freie Presse, Januar 1899-01-29

márványszobor díszíti, amelyek, fájdalom, nagyjából meg vannak sérülve, azonkívül látható benne több angol kormányzó az arcképe és egy fehér-lakkos zongora. A szárnyépületben vannak a nappali, a háló- és a vendégszobák, a földszinten az ebédlő. Nagyon kellemesen lepte meg a vendégeket Ferenc Ferdinánd trónörökösnek az arcképe. A trónörökös világgörül való útjában vendége volt a szultánnak is és emlékül arcképet adott neki. Télen a szultán újabban épített palotájában lakik, úgy hogy nyári palotáját a Frundsberg tisztjei kényelmesen megtekinthették. A modern intézmények sorában ott van Jahoreban a játékbank is. Épp úgy mint Monacóban festői vidéken fekszik. A szultánnak jó mellékjövedelmet hoz. A tisztok Singaporeban a hajó fedélzetén végső búcsúzóul lakomát rendeztek, amelyre Singapore előkelő hölgyei még sokáig vissza fognak emlékezni. A fedélzet tele volt virággal, amikor a Frundsberg fölszedte horgonyait és útra kelt haza felé.”²¹⁶⁹

1899.02.17-23-án Colombo következett.²¹⁷⁰

1899.03.17-20-án Ádenben volt.²¹⁷¹

1899.03.31 – 1899.04.03-án Szuezen kötött ki.

1899.04.04-08-án Port Saidot kereste fel.

1899.04.23-án megérkeztek Polába. Az út során 21 646 tmf-et tettek meg, ebből 10 994 tmf-et vitorlával, és 41 kikötőt látogattak meg.

1899.04.28-án leszerelték.²¹⁷²

Minden bevetéshajónak, nem csak a „Frundsberg” korvettnek, az a feladata, hogy releváns adatokat gyűjtsön és jelentéseket nyújtson be.” A hajók kereskedelem-politikai jelentéseit, amelyek értéke természetesen az egyes kikötőkben való tartózkodásuk hosszától függően változott, mindig megosztották mindkét kereskedelmi minisztériummal. Amikor tavaly a kelet-ázsiai politikai események következtében minden kormány különítményeket küldött Pekingbe a követségeik támogatására, a "Frundsberg" korvett is küldte legénységének egy részét Pekingbe, ami azonban némileg akadályozta a hadműveleti képességét.²¹⁷³

1900-tól tartalék állományban volt.

1902.

1902.10.15-én felszerelték.

1902.10.16-án kifutott Polából, mint a matrózok kiképzőhajója.

1902.10.16-22-én érkezett Fasanába.

1902.10.23-26-án járt Lussinban.

1902.11.02-án befutott Valonába.²¹⁷⁴

1902.11.11-én Patraszba érkezett.

1902.11.15-24-én Pireuszban volt.

1902.11.28-án befutott Szalonikibe.

1902.12.08-án Szmirnába érkezett.

1902.12.15-19-én Syra következett.²¹⁷⁵

1902.12.24-28-án Kefalóniában vetett horgonyt.

1902.12.31 – 1903.01.06-án Gravosa-ban volt.

²¹⁶⁹ Budapesti Napló, 4. évfolyam, 1899-03-31 / 89. szám

Pesti Hírlap, 21. évfolyam, 1899-04-01 / 91. szám

²¹⁷⁰ Neue Freie Presse, Januar 1899-01-12

²¹⁷¹ Prager Abendblatt, März 1899-03-21

²¹⁷² <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

²¹⁷³ Arbeiter-Zeitung, Januar 1900-01-13

²¹⁷⁴ Neue Freie Presse, Oktober 1902-10-28

²¹⁷⁵ Neugigkeits-Welt-Blatt, Dezember 1902-12-19

1903.

1903.01.12-13-án Rovigno-ban járt.
1903.01.13-án megérkezett Polába.
1903.01.20-án kifutott Polából a legénység kiképzése céljából.
1903.01.22-én érintette Lissát.
1903.01.26-28-án Brindisiben volt.
1903.02.03-07-én Messinába érkezett.
1903.02.12-20-án Nápolyt kereste fel.
1903.02.27-én érintette Porto Ferreiot (Elba szigetén).
1903.03.01-08-án Genovában járt.²¹⁷⁶
1903.03.09-17-én Villafranca-ban kötött ki.
1903.03.28 – 1903.04.04-én Messinában járt.
1903.04.08-09-én Korfun volt.
1903.04.11-16-án Gravosa következett.
1903.04.17-19-én Rogoznica-t kereste fel.
1903.04.19-20-én megállt Katena-ban (Porto Tajer).
1903.04.20-23-án Lussinpiccolo-ban vesztegelt.
1903.04.23-án megérkezett Polába.
1903.04.30-án leszerelték.

1903.12.31-én felszerelték.

A tengerész kiképző hajóként üzembe helyezett „Fruntsberg” korvett a napokban több hónapos útra indul a kisázsiai Levantéba, és május végéig az osztrák-magyar hadi zászlót fogja viselni a Földközi-tenger keleti részén. Ez a régi, elsősorban vitorlás hajó kétségtelenül csak mérsékelten előkelő képviselője haditengerészetünknek, de a fent említett célra még mindig kellően alkalmas, ezért gazdaságossági okokból kerüljük a nagyobb korvett használatát. A „Fruntsberg” Korfu, Zakynthosz és Pireusz, Szira, Szmirna, Rodosz és Bejrút szigetén fog megállni, és ezekben a kikötőkben több hétig marad. A küldetés két célja a legújabb korosztályok fiatal legénységének kiképzése a tengerészetben, a tiszthelyettesek számára további szakmai képzési lehetőségek biztosítása, valamint a személyzet számára a part menti ismeretek bővítésének lehetősége, amelyek egy vitorlás hajóval könnyebben elvégezhetők, mint a modern cirkálókkal. Vészhelyzetek, rossz időjárás és segélyszolgálatok esetén egy 800 lóerős segédmotor áll rendelkezésre, amely képes óránként 7-8 mérföldes sebesség elérésére.²¹⁷⁷

1904.

1904.01.02-án kifutott Polából mint a Matróz Iskola kiképzőhajója.
Öt és fél hónapos hajóútra indulva a Jón- és Égei-tengeren. Ez idő alatt minden fontosabb görög, török és kisázsiai kikötőt meglátogatnak, hosszabb tartózkodással Pireuszban, Szmirnában és Szira-ban.²¹⁷⁸
1904.01.02-09-én Fasanában járt.
1904.01.17-én befutott Teodóba.
1904.01.31-én Miloszba érkezett.
1904.02.06-án befutott Számoszra.
1904.02.09-én Mytilenébe érkezett.
1904.02.14 – 1904.03.03-án Szmirna következett.

²¹⁷⁶ Neue Freie Presse, März 1903-03-02

²¹⁷⁷ Neugigkeits-Welt-Blatt, Dezember 1903-12-05

²¹⁷⁸ Prager Abendblatt, Januar 1904-01-04

1904.03.06-án érintette Zea-t.
1904.03.08-án Pireuszban járt.
1904.03.16-án Szmirnában volt.
1904.03.31-én Korfut látogatta meg.²¹⁷⁹
1904.04.06-án Valona következett.
1904.04.15-én érintette Lussinpiccolo-t.
1904.04.24-én megérkezett Polába.
1904.04.30-án leszerelték.²¹⁸⁰

1904.12.01-én császári rendeletre törölték a Flotta jegyzékéből és átminősítették a leszerelt hajótestek kategóriájába.²¹⁸¹

1905.01.27-én meghirdették eladásra, de kicsi volt iránta az érdeklődés. Kiszerték a főgépét és a kazánjait, átalakították és Sebenicoban szolgált a háború végéig, mint aknarakta.

1914-től Šibenikben volt kikötve.

1919-ben a Cattaroi-öbölbe vontatták és ez után Kumbor előtt horgonyzott.

1920-ban a jugoszlávoké lett.

1921-ben a jugoszláv Haditengerészet átvette és ZLARIN névre keresztelte át, és átalakították lakóhajóvá. Splitben a Kikötő Parancsnokság helyezkedett el rajta. Azután átvontatták Šibenikbe (Sebenico).

1941-ben olasz kézbe került. Ekkor lett a neve KRIVOSIJE.²¹⁸²

1943.11.16-án Šibenikben, Kulina félsziget előtt egy szövetséges légitámadásban bombatalálat következtében elsüllyedt.

1945-ben részben, majd később teljesen kiemelték és szétbontották.

2183

²¹⁷⁹ Neugkeits-Welt-Blatt, April 1904-04-02

²¹⁸⁰ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

²¹⁸¹ Die Zeit, Dezember 1904-12-22

²¹⁸² https://gropedia.com/page/sms_frundsberg

²¹⁸³ Österreichische Illustrierte Zeitung, Januar-Juni 1903-04-12

Parancsnoka:

Eduard Germonig fregattkapitány 1874 (1874 októberében betegség miatt leváltották)²¹⁸⁴

Kropp sorhajóhadnagy 1874²¹⁸⁵

Julius Steyskal fregattkapitány 1876²¹⁸⁶

Alfred Henriquez 1878

Bousquet Viktor korvett-kapitány 1884 (Egy ideig úgy néz ki, hogy az SMS Aurora parancsnoka lesz, de aztán a jelek szerint felcserélhették a két hajó kapitányát. Vagy útközben cseréltek hajót.)

Semsey (Gustan Semsey de Semse) fregattkapitány 1885-1886²¹⁸⁷

Berin 1888

Arthur Mildner fregattkapitány 1889-1890²¹⁸⁸

Thewalt fregattkapitány 1890-1891

Adamovic Károly fregattkapitány 1891

Nousseau fregattkapitány 1892

Karl Chevalier Rousseau d'Happoncourt sorhajókapitány 1892-1893

August Schweisgut (Sweisgut) fregatt, majd sorhajókapitány 1896-1897

Alexander Toppo kapitány 1897²¹⁸⁹

Lucian von Ziegler fregattkapitány 1898-1899

1900-1904 között parancsnokolta:

Iovag Golkowski Wladimir

Burgstaller Henrik

Preradovic Dusan

²¹⁸⁴ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1874-01-04

²¹⁸⁵ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Juli-Dezember 1874-10-25

²¹⁸⁶ Die Vedette - Militär-Zeitschrift, Januar-Juni 1876-01-01

Militär-Zeitung, Januar-Juni 1876-01-08

²¹⁸⁷ Pester Lloyd - Abendblatt, April Jahrgang 33, 1886-04-24 / nr. 94

²¹⁸⁸ Deutsches Volksblatt, Dezember 1889-12-24

²¹⁸⁹ Neuigkeits-Welt-Blatt, Oktober 1897-10-06